

Motion till riksdagen 2005/06:N428

av Alf Eriksson m.fl. (s)

En hållbar energipolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om utbyggnaden av fjärrvärmenäten och tillvaratagandet av spillvärme för att ersätta eluppvärmning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att avveckla kärnkraften samtidigt som sysselsättning och välfärd tryggas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om satsning på vattenkraft, vindkraft och solenergi.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att ta till vara den outnyttjade potential som finns för ökad biogasproduktion.

Inledning

Arbetet med att ställa om Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle är den kanske viktigaste utmaningen vi har framför oss. Inte minst på grund av klimatfrågan är det nödvändigt att minska användningen av fossila bränslen.

För att bromsa utvecklingen måste utsläppen av växthusgaser minska, och det kräver en omställning av energisystemen i världen. Energipolitiken ska bidra till att säkra den framtida energiförsörjningen och vara en motor i omställningen av Sverige.

Den nuvarande energipolitiken har som mål att trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Den ska också skapa villkor för en låg negativ påverkan på hälsa, miljö och kommande generationer samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle.

Fel! Okänt namn på

Uppvärmning

Idag används 40 procent av elenergin till uppvärmning. Det är ett dåligt resursutnyttjande, eftersom det för uppvärmning är förhållandevis enkelt att gå över till förnybar energi. Den högkvalitativa elen bör i första hand användas där alternativa energislag inte är tillämpliga. Genom att ersätta eluppvärmningen med alternativa uppvärmningsformer frigörs mycket elkraft för industrin.

Fjärrvärmesystemen möjliggör att resurser såsom spillvärme från industrier, energi ur avfall, torv och restprodukter från skogsavverkning bättre kan tillvaratas. Genom samtidig produktion av värme och el i form av kraftvärme kan en ytterligare effektivisering av resursanvändningen ske och en stor källa till elproduktion utnyttjas.

Spillvärme är en resurs som är mycket lämplig som ersättare för uppvärmning. Under senare år har flera projekt genomförts för att utnyttja spillvärmen i fjärrvärmesystemen. Många av dessa projekt har genomförts med statliga investeringsstöd, och det har handlat om lokala utbyggnader. Erfarenheterna från dessa projekt är mycket goda. Takten i utbyggnaden behöver dock öka för att man ska kunna ta till vara denna viktiga resurs. Vi anser därför att det är angeläget att fler projekt kommer igång, och det statliga investeringsstödet är viktigt för att fortsätta arbetet med att bättre tillvarata spillvärmen.

För att anläggningarna ska bli mindre sårbara för driftsstörningar skulle det vara fördelaktigt att koppla ihop dem i större system. De kan med fördel kopplas samman med befintliga fjärrvärmeanläggningar så att vi får ett fjärrvärmesystem med många olika producenter. I tätbefolkade regioner kan denna uppvärmningsform bli mycket effektiv och ge uppvärmningsenergi till rimliga kostnader. För att stimulera utbyggnaden finns idag ett klimatinvesteringsprogram (KLIMP) som möjliggör för framför allt kommunerna att söka investeringsbidrag för energiinvesteringar. Det finns också ett ROT-avdrag för energiinvesteringar i flerfamiljshus som kan sökas för bland annat installation av vattenburna system. Vi anser att en fortsatt statlig stimulans är nödvändig för att utbyggnaden av fjärrvärmenäten och tillvaratagandet av spillvärmen ska komma till stånd inom rimlig tid.

Elproduktion

Kärnkraft

Det avgörande är inte med vilken metod som elen framställs, utan det väsentliga är att den kan produceras till konkurrenskraftiga priser på ett miljömässigt godtagbart sätt.

Kärnkraften är inte långsiktigt hållbar från miljösynpunkt. För att trygga sysselsättning och välfärd bör avvecklingen av kärnkraften ske på ett ansvarsfullt och kontrollerat sätt och utbyggnad av ny elproduktion ske kontinuerligt. De tio kärnkraftsreaktorer som är i drift tillkom under en kort tidsperiod. Det

Fel! Okänt namn på

betyder att samtliga kommer att falla för åldersstrecket ungefär samtidigt. Vi bedömer det inte som realistiskt att bygga ut ny elproduktion i samma takt som när kärnkraften byggdes ut. Vi bör inte heller förlita oss på utbyggnad av ett enda produktionslag.

Dock är det av yttersta vikt att kärnkraften inte avvecklas innan det finns alternativa energislag i tillräcklig omfattning, som är ekonomiskt och miljömässigt godtagbara. Kraftigt höjda elpriser skulle få stora negativa konsekvenser för industrin och därmed för sysselsättning och välfärd. Det gäller inte minst för Västsverige som är en region med ett stort beroende av industrin. Takten i hur snabbt alternativ produktion kan tas fram måste vara avgörande för hur kärnkraftsavvecklingen fortsätter. Vi anser att en successiv avveckling av kärnkraften bör äga rum, med hänsynstagande till möjligheterna att ta fram alternativ produktion.

Satsning på vattenkraft, vindkraft och solenergi

Riksdagens energipolitiska beslut år 2002 innebar en kraftigt höjd ambitionsnivå avseende utbyggnaden av förnybar elproduktion. Sedan den 1 maj 2003 är elcertifikatsystemet i drift. Syftet med systemet är att stimulera tillkomsten av förnybar elproduktion såsom vindkraft, bioeldad kraftvärme, solenergi och vattenkraft.

Den inriktningen är bra, men vi bedömer att det behövs ytterligare åtgärder. Vindkraften svarar fortfarande för mindre än en procent av den svenska elproduktionen men har en stor potential. Det är också viktigt att planerade investeringar i exempelvis vindkraftparker inte fördröjs. Vi förordar att fler vindkraftverk byggs i tätbefolkade regioner, inte minst längs Västkusten finns goda förutsättningar för vindkraft. Boverket har också pekat ut Väneren som ett lämpligt område för utbyggnad av vindkraft.

När det gäller vattenkraften handlar det om att ta till vara de stora möjligheter som finns att effektivisera befintliga vattenkraftverk och att bygga ut sådan vattenkraft som ingår i elcertifikatsystemet.

Solenergi kommer på sikt att spela en allt viktigare roll i omställningen. För att de förnybara energikällorna ska kunna öka sin andel av elproduktionen krävs dock fortsatta satsningar på forskning om ny energiteknik.

Naturgas och biogas

Naturgas är ett effektivt bränsle med hög elverkningsgrad. Den har en lägre miljöbelastning än kol och olja, och biobränsle och naturgas används sida vid sida i fjärrvärmesystemen. Genom att ersätta kolkondenskraftverk med gas kan utsläppen för samma elproduktion minskas. Sveriges största kraftvärmeverk byggs nu i Göteborg för två miljarder kronor. Anläggningen kommer att eldas med naturgas och kommer att producera värme och el motsvarande en tredjedel av Göteborgs behov.

Fel! Okänt namn på

Samtidigt är naturgas ett fossilt bränsle som bidrar till utsläpp av växthusgaser. Vi anser därför att naturgasen snarare bör vara ett komplement under den tid det tar att ställa om energisystemet till att bli långsiktigt hållbart.

Ett långsiktigt mer intressant alternativ är biogas. Biogas är en naturlig nedbrytningsprodukt som erhålls när biologiskt material bryts ned. Biogas kan användas för uppvärmning, elproduktion och som fordonsbränsle.

Under de senaste åren har drygt 50 kommuner byggt biogasanläggningar som utvinnet gas från soptippar. Samtidigt utreder många kommuner rötning av organiskt avfall eller växtmaterial i en reaktor. Kring årsskiftet 1992/93 startade Sveriges första fullskaleanläggning för rötning av gödsel i Laholm, och i Borås finns Sveriges första fullskaleanläggning för rötning av hushållsavfall i reaktor. Redan idag finns ett flertal biogasanläggningar i Sverige som tillsammans producerar drygt 1 TWh energi per år. Det finns även en outnyttjad potential av avfallsprodukter som skulle kunna användas för biogasproduktion som uppskattas till 10 TWh. Det är en outnyttjad potential som bör tas till vara.

Stockholm den 29 september 2005

Alf Eriksson (s)

Berndt Ekholm (s)

Nils-Erik Söderqvist (s)

Rolf Lindén (s)

Catharina Bråkenhielm (s)

Monica Green (s)